

mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

M VZDELÁVANÍM
PEDAGOGICKÝCH ZAMESTNANCOV
K INKLÚZII MARGINALIZOVANÝCH
RÓMSKYCH KOMUNÍT

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ

Kód ITMS: 26130130051

číslo zmluvy: OPV/24/2011

Metodicko – pedagogické centrum

Národný projekt

VZDELÁVANÍM PEDAGOGICKÝCH ZAMESTNANCOV K INKLÚZII MARGINALIZOVANÝCH RÓMSKYCH KOMUNÍT

Mgr. Juliána Romanová

Hudobné miniatúry

Vydavateľ: Metodicko-pedagogické centrum,
Ševčenkova 11, 850 01
Bratislava

Autor UZ: Mgr. Juliána Romanová

Kontakt na autora UZ: Základná škola, Ivana Krasku,
Trebišov, 075 01

Názov: **Hudobné miniatúry**

Rok vytvorenia: 2014

**Oponentský posudok
vypracoval:** Mgr. Martin Gore

ISBN 978-80-565-0364-5

Tento učebný zdroj bol vytvorený z prostriedkov projektu Vzdelávaním pedagogických zamestnancov k inklúzii marginalizovaných rómskych komúnit. Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov Európskej únie.

Text neprešiel štylistickou ani grafickou úpravou.

OBSAH

Úvod.....	4
1 Barok.....	5
1.1 Hudobný barok.....	5
1.2 Najvýznamnejší skladatelia baroka.....	6
1.2.1 Johan Sebastian Bach.....	7
1.2.2 Georg Friedrich Händel.....	9
1.2.3 Antonio Vivaldi.....	11
1.3 Hudobné nástroje baroka.....	13
2 Riešenie.....	15
3 Zoznam použitej.....	20

Úvod

Hlavným cieľom prípravy týchto nasledujúcich pracovných listov bolo vytvoriť pomôcku učiteľom pre ich prácu a tiež pre prácu žiakov. Pomocou týchto pracovných listov si žiaci môžu rozširovať poznatky v danej oblasti, konkrétne v oblasti hudobnej náuky.

V úvode pracovného listu sú zhrnuté poznatky k danej téme, z ktorých žiaci následne vyvodzujú odpovede pri riešení konkrétnych úloh. Tento učebný text obsahuje množstvo obrázkov pre lepšiu názornosť a predstavivosť žiaka.

1 BAROK

Barok (alebo nespisovne **baroko**) je označenie historického obdobia a umeleckého slohu, ktorý mu dominoval. Tento sloh má pôvod okolo roku 1600 v Ríme. V Európe prevládal v **17.** a vo veľkej časti **18. storočia**. Barok možno považovať za medzistupeň medzi renesanciou a moderným vekom.

1.1 Hudobný barok

Baroková hudba je súčasť barokového umenia, ucelená slohová epocha vo vývoji európskej klasickej hudby, trvajúca od začiatku 17. storočia do polovice 18. storočia. Vyznačovala sa prechodom od **polyfónie** (*viachlas, mnohohlas*) k **monódii** (*jedna vedúca melódia sprevádzaná akordickým sprievodom*), zavádzala sa nová notačná prax (generálny bas) a spev sa realizoval so sprievodom akordických hudobných nástrojov, ako lutna alebo čembalo. Baroková hudba mala spočiatku rôzne iné pomenovania, ako napr. *sprevádzaná monódia, generál bas* či *generalbasszeitalter*. Základ totiž tvoril basový tón, na ktorý sa podľa pravidiel novovzniknutej harmónie ukladali ďalšie hlasy.

Obdobie hudobného baroka sa najčastejšie ohraničuje rokmi **1600 – 1750**.

V období baroka vznikli aj nové hudobné formy:

1. **opera** – hudobno-dramatický žáner v ktorom sa celý príbeh vyjadruje spevom so sprievodom orchestra a často je doplnený aj baletom.
2. **oratórium** – formovo podobné opere no nepredvádzalo sa koncertne, ale staticky, divadelne.
3. **kantáta** - forma určená pre jedného speváka, ktorý spieva dve tempovo kontrastné árie.

Úloha 1.: Ohranič obdobie trvania hudobného baroka.

❖ 1400 – 1600

❖ 1600 – 1750

❖ 1600 – 1800

5

Úloha 2.: Vysvetli pomenovanie *polyfónia* a *monódia*.

Polyfónia

Monódia

.....

Úloha 3.: Aké pomenovania sa používali pre obdobie baroka?

.....

.....

Úloha 4.: Aký významný hudobný žáner vznikol v baroku?

- Opera
- Madrigal
- Virginal

1.2 Najvýznamnejší skladatelia baroka

Obdobie baroka bolo bohaté na hudobnú tvorbu. Poznáme mnoho predstaviteľov baroka. No najvýznamnejší skladatelia tohto obdobia sú :

- **Johan Sebastian Bach**
- **Antonio Vivaldi**
- **Georg Friedrich Händel**

1.2.1 Johan Sebastian Bach

Narodil sa 21. marca 1685 a zomrel 28. júla 1750. Bol nemeckým skladateľom barokovej hudby a taktiež slávny čembalista a organista. Dodnes ho všetci uznávame a považujeme za najväčšieho majstra zvuku, ktorý ovplyvnil celý ďalší vývoj hudby. Jeho diela môžeme počuť po celom svete v pôvodnej forme, ale aj v nespočetných variáciách. Bol najmladší z ôsmich detí.

- Najznámejšie diela :** - *Jánové a Matišové pašie*
- *Omša h mol*
 - *Umenie fúgy a hudobná obeť*
 - *Toccata a fúga d mol*

Úloha 1.: Vymenuj najvýznamnejších predstaviteľov baroka.

.....
.....
Úloha 2.: Prečítaj si text a odpovedz na otázky

Text

Johan Sebastian Bach (* 21. marec 1685, Eisenach – † 28. júl 1750, Lipsko) bol nemecký skladateľ barokovej hudby a svojho času slávny organista a čembalista. Dnes je uznávaný ako najväčší majster zvuku, ktorý na stáročia ovplyvnil celý ďalší vývoj hudby, a ktorého diela sú rozšírené po celom svete tak v pôvodnej forme, ako aj v nespočetných variáciách. Pochádzal z veľkej muzikántskej rodiny. Sám mal 20 detí.

a. Koľko rokov žil Johan Sebastian Bach?

67

65

66

b. Na aký hudobný nástroj hral Johan Sebastian Bach?

.....

c. Koľko detí mal Johan Sebastian Bach?

14

23

20

d. Je dnes Johan Sebastian Bach uznávaný ako majster zvuku, ktorý na stáročia ovplyvnil ďalší vývoj hudby?

Áno

Nie

1.2.2 Georg Friedrich Händel

Georg Friedrich Händel, v anglicky hovoriacich krajinách písaný ako **George Frideric Handel** (* 23. február 1685, Halle – † 14. apríl 1759, Londýn), bol anglicko-nemecký hudobný skladateľ. Bol jednou z najvýznamnejších postáv v dejinách európskej hudby. Žil a tvoril na prelome dvoch epoch - baroka a klasicizmu. Hoci bol pôvodom Nemeц, prevažnú časť svojho života prežil v Anglicku, kde zložil všetky svoje významné diela. Po štúdiu práva sa stal organistom v Domkirche. Beethoven, ktorý inak poklonami veľmi nehýril, o ňom napísal:

„Händel je nedostižný majster. Učte sa, ako jednoduchými prostriedkami dosiahnuť takého veľkého účinku.“

V roku 1737 ho ranila mŕtvica, následkom čoho ochrnul na polovicu tela. Pri dokončení oratória *Jephta* v roku 1751 navyše oslepol a nikdy už nezložil rozsiahlejšie dielo. Zomrel na Bielu sobotu, 14. apríla 1759 v Londýne. Bol mu vystrojený pohreb so štátnymi poctami, na ktorom sa zúčastnilo viac než 3000 ľudí, a bol pochovaný vo Westminster Abbey.

Najvýznamnejšie diela: - oratórium: *Mesiáš, Izrael v Egypte*

- opery: *Rinaldo, Xerxes, Agrippina*
- suity: *Vodná hudba, Hudba k ohňostroju*

Úloha 1.: Správne odpovedz na otázky:

1. V ktorom meste sa narodil Georg Friedrich Händel?

.....

2. Kde prežil prevažnú časť svojho života?

.....

3. Vymenuj aspoň tri diela Georga Friedricha Händla.

.....

Úloha 2.: Aký zdravotný úraz ho postihol?

- hluchota
- slepota
- prišiel o ruku

Úloha 3.: Kde je pochovaný Georg Friedrich Händel?

.....

Úloha 4.: Ktorý hudobný skladateľ o ňom povedal nasledujúci výraz?

„Händel je nedostihný majster. Učte sa, ako jednoduchými prostriedkami dosiahnuť takého veľkého účinku.“

.....

Úloha 5.: Na aký hudobný nástroj hral Georg Friedrich Händel?

10

1.2.3 Antonio Vivaldi

Antonio Lucio Vivaldi (* 4. marec 1678, Benátky, Taliansko – † 28. júl 1741, Viedeň, Rakúsko) bol taliansky huslista, barokový skladateľ, pedagóg a kňaz. Bol nazývaný aj „*Prete rosso*“ (červený kňaz) vďaka jeho farbe vlasov a benáťčania ho poznali len pod týmto menom.

Bol prvorođený zo šiestich detí Giovannioho Battistu Vivaldiho (1655 – 1736), ktorý v Katedrále San Marco pôsobil od roku 1685 ako husľový virtuóz a Camilly Calicchio, dcéry krajčírka. Od detstva mal Antonio Vivaldi zdravotné problémy. Pravdepodobne trpel na astmu. Jeho hudobný talent sa prejavil už v ranom detstve. Už ako dieťa hrával v orchestri San Marco, kde príležitostne zastupoval svojho otca.

Ospedale della Pietà v Benátkach, bol domov pre osirotené dievčatá, nemanželské novorodeniatka a útulok pre slobodné ženy. Vivaldi tam pôsobil ako učiteľ hry na *husle*, na

violončelo a viedol dievčenský orchester *Ospedale della Pietà*, ktorý sa stal počas jeho pôsobenia popredným talianskym hudobným telesom.

11

Vivaldi pracoval veľmi rýchlo. Na skomponovanie jedného koncertu (Concerto) mu stačil len jeden deň a na napísanie jednej opery mu stačil len jeden týždeň.

Dielo:

- 241 husľových koncertov
- 70 koncertov pre rôzne netradičné obsadenia
- sonáty pre jeden nástroj (napr. pre husle sólo alebo flautu) alebo pre dva nástroje (napr. pre dvojho huslí, husle so sprievodom iného nástroja)
- 49 opier

Najznámejšie diela : *Štyri ročné obdobia (Jar, Leto, Jeseň, Zima)*

Opery: *Rosmira, Griselda*

Úloha 1.: Ako sa celým menom volal A. Vivaldi?

.....

Úloha 2.: Pod akou prezývkou ho poznali benátčania?

žltý kňaz

modrý lekár

červený kňaz

Úloha 3.: Správne odpovedz na otázky.

1. Hru na aký nástroj ovládal?

.....

2. Vyučoval hru na akých nástrojoch?

.....

3. Ako sa nazývalo hudobné teleso, ktoré Antonio Vivaldi viedol?

.....

4. Aký čas potreboval na skomponovanie koncertu?

.....

1.3 Hudobné nástroje baroka

V období baroka vznikli nové hudobné nástroje : - **čembalo**

- **virginal**

- **clavecin**

Obr.1 – Virginal

Obr. 2 – Čembalo

Obr. 3 – Clavecin

13

Úloha 1.: Spoj obrázok s názvom hudobného nástroja.

Clavecin

Čembalo

Virginal

14

2 Riešenie

1.1 Hudobný barok

Úloha 1.: Ohranič obdobie trvania hudobného baroka.

- ❖ 1400 – 1600
- ❖ 1600 – 1750
- ❖ 1600 – 1800

Úloha 2.: Vysvetli pomenovanie *polyfónia* a *monódia*.

Polyfónia*mnohohlas, viachlas*.....

Monódia ..*jeden vedúci hlas sprevádzaný akordickým sprievodom*.....

Úloha 3.: Aké pomenovania sa používali pre obdobie baroka?

..... *sprevádzaná monódia, generál bas* či *generalbasszeitalter*.....

.....
.....
Úloha 4.: Aký významný hudobný žáner vznikol v baroku?

- Opera
- Madrigal
- Virginal

15

1.2.1 Johan Sebastian Bach

Úloha 1.: Vymenuj najvýznamnejších predstaviteľov baroka.

.....*Johan Sebastian Bach, Georg Friedrich Händel, Antonio Vivaldi*.....
.....

Úloha 2.: Prečítaj si text a odpovedz na otázky

Text

Johan Sebastian Bach (* 21. marec 1685, Eisenach – † 28. júl 1750, Lipsko) bol nemecký skladateľ barokovej hudby a svojho času slávny organista a čembalista. Dnes je uznávaný ako najväčší majster zvuku, ktorý na stáročia ovplyvnil celý ďalší vývoj hudby, a ktorého diela sú rozšírené po celom svete tak v pôvodnej forme, ako aj v nespočetných variáciách. Pochádzal z veľkej muzikantskej rodiny. Sám mal 20 detí.

a. Koľko rokov žil Johan Sebastian Bach?

67

65

66

b. Na aký hudobný nástroj hral Johan Sebastian Bach?

.....čembalo.....

c. Koľko detí mal Johan Sebastian Bach?

14

23

20

d. Je dnes Johan Sebastian Bach uznávaný ako majster zvuku, ktorý na stáročia ovplyvnil ďalší vývoj hudby?

Áno

Nie

16

1.2.2 Georg Friedrich Händel

Úloha 1.: Správne odpovedz na otázky:

1. V ktorom meste sa narodil Georg Friedrich Händel?

.....*Halle*.....

2. Kde prežil prevažnú časť svojho života?

.....*Anglicku*.....

3. Vymenuj aspoň tri diela Georga Friedricha Händla.

.....*Mesiáš, Xerxes, Vodná hudba*.....

Úloha 2.: Aký zdravotný úraz ho postihol?

- hluchota
- **slepota**
- prišiel o ruku

Úloha 3.: Kde je pochovaný Georg Friedrich Händel?

..... *Westminster Abbey*.....

Úloha 4.: Ktorý hudobný skladateľ o ňom povedal nasledujúci výraz?

„Händel je nedostižný majster. Učte sa, ako jednoduchými prostriedkami dosiahnuť takého veľkého účinku.“

..... *Beethoven*.....

Úloha 5.: Na aký hudobný nástroj hral Georg Friedrich Händel?

..... *organ*.....

17

1.2.3 Antonio Vivaldi

Úloha 1.: Ako sa celým menom volal A. Vivaldi?

..... *Antonio Lucio Vivaldi*.....

Úloha 2.: Pod akou prezývkou ho poznali benátčania?

žltý kňaz

modrý lekár

červený kňaz

Úloha 3.: Správne odpovedz na otázky.

1. Hru na aký nástroj ovládal?

..... *husle*.....

2. Vyučoval hru na akých nástrojoch?

..... *husle a violončelo*.....

3. Ako sa nazývalo hudobné teleso, ktoré Antonio Vivaldi viedol?

..... *Ospedale della Pietà*.....

4. Aký čas potreboval na skomponovanie koncertu?

..... *jeden deň*.....

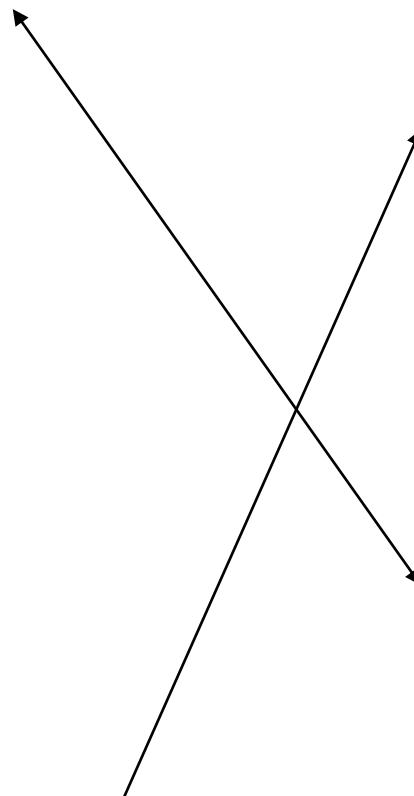
18

1.2 Hudobné nástroje baroka

Úloha 1.: Spoj obrázok s názvom hudobného nástroja.

Clavecin

Čembalo

Virginal

19

3 Zoznam použitej literatúry

FARGIS, Paul. *The New York Public Library Desk Reference*. druhé. vyd. New York : Macmillan General Reference, 1998. [ISBN 0-02-862169-7](#). S. 262. Dostupné na internete: http://sk.wikipedia.org/wiki/Barok#Charakteristika_baroka

Internetové zdroje:

http://sk.wikipedia.org/wiki/Barokov%C3%A1_hudba

<http://sk.wikipedia.org/wiki/S%C3%BAbor:Bach.jpg>

http://sk.wikipedia.org/wiki/Georg_Friedrich_H%C3%A4ndel

http://sk.wikipedia.org/wiki/Antonio_Vivaldi

